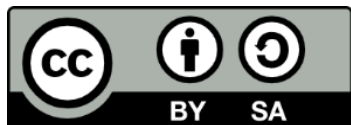

ΣΕΡΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ IV

Ενότητα 11: Η χρήση της Δοτικής στην σύνταξη των προτάσεων 1ο Μέρος

Μπορόβας Γεώργιος

Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Η χρήση της Δοτικής στη Σύνταξη προτάσεων στη Σερβική Γλώσσα

Περιεχόμενα ενότητας

- Μορφές χρήσης της Δοτικής στη σύνταξη των προτάσεων

Η Δοτική – Dativ (1/19)

- Η Δοτική ανήκει στις περιφερειακές πτώσεις καθώς δεν μπορεί να πάρει στις προτάσεις κεντρική συντακτική θέση. Χαρακτηριστικό τής είναι η κατευθυντικότητα.

Η Δοτική – Dativ (2/19)

- Δοτική του Υποκειμένου

0+V_{Impers}+PseudoAg[ProN_{Dat}]

Subj+V_{Pers}+PseudoAg[ProN_{Dat}]

0+V_{Impers}[Cop+Adv/N_{Padž}]+PseudoAg[ProN_{Dat}]

Subj+V_{Pers}[Cop+Adv/N_{Padž}]+PseudoAg[ProN_{Dat}]

- Έκφρασης φυσιολογικών αναγκών

{V+Se}_{Impers}+0ProN_{Dat} Π.Χ.

SPAVA mi se.

ZEVA mi se.

JEDE mi se. Idemo na ručak.

Η Δοτική – Dativ (3/19)

- Έκφρασης φυσιολογικής κατάστασης ή διαδικασίας

- **V_{Impers} + 0ProN_{Dat} + N_{Lok/Instr}** Π.Χ.

KRČI mi u stomaku.

ZUJI mi u ušima.

VRTI joj se u glavi.

SMRAČILO mu se pred očima

- **V_{pers} + 0ProN_{Dat} + N_{Nom}** Π.Χ.

KRČI mi stomak.

ZUJE mi uši.

Η Δοτική – Dativ (4/19)

- Έκφρασης ψυχικών διαδικασιών, συναισθημάτων και διαθέσεων

- **V_{Impers} + ProN_{Dat} ((TO) + SI (Da/Kada/(zato)što +V_{Sub})** Π.Χ.

DOSADILO mi JE da stalno radim isti posao.

LAKNULO joj JE kada je shvatila da je sve prošlo.

SVIĐA, mu SE da putuje po svetu.

DOPADA mi SE to što si vrsdna.

DOZLOGRDILO mi JE!

- **V_{Impers}(Cop+Adv) + ProN_{Dat} ((TO) + SI (Da/Kada/(zato)što +V_{Sub})/N_{Gen}** Π.Χ.

TOPLO mi je.

ŽAO mi je tog čoveka.

TEŠKO joj je da ponavlja iste stvari.

KRIVO mu je što je morao tako da postupi

- **V_{Pers} + 0ProN_{Dat} + N_{Nom}** Π.Χ.

Ostavi me na miru. DOSADIO SI mi.

Moram nešto preduzeti. DOSADILO mi JE čekanje.

SMUČIO mi SE taj razgovor.

- **V_{Pers}(Cop+Adv) + 0ProN_{Dat} + N_{Nom}** Π.Χ.

Bio joj je DRAG taj čovek.

NAJTEŽI mu je bio peti zadatak.

Tebi će biti ZANIMLJIVA ta knjiga.

Η Δοτική – Dativ (5/19)

- Έκφρασης θέλησης, η επιθυμίας

- $\{V_{InTranz} + Se\}_{ImPers} + 0ProN_{Dat}$ Π.Χ.

NERADI mi SE.

IDE mi SE na more.

- $V_{ImPers}[C_{Op} + Do N_{Gen}] + 0ProN_{Dat}$ Π.Χ.

Nije mi ni do čega.

Nije mi do šale.

- $\{V_{InTranz} + Se\}_{Pers Med} + 0ProN_{Dat} + N_{Nom}$ Π.Χ.

Hajdemo u bioskop, GLEDA mi SE taj film.

Danas joj SE baš ne KUVA ručak.

Η Δοτική – Dativ (6/19)

- Έκφρασης της αναγκαιότητας, των δυνατοτήτων, των δεξιοτήτων, των γνώσεων.

- **V_{Impers} + 0ProN_{Dat} + Cl{Da + V_{Sub}}** π.χ.

Hajde brže, ŽURI mi se (DA završim pa da idem).

PREDSTOJI nam DA ozbiljno i naporno radimo.

OSTAJE ti samo DA budeš miran i strpljiv.

- **V_{Impers} + 0ProN_{Dat} + V (Inf)** π.χ.

Sad nam SE VALJA vratiti u vremena kad na ovom mestu nije bilo ni pomisli od mosta. (I. Andrić)

Naučite da radite na kompjuteru, TREBA vama raditi još deset godina.

- **V_{Impers} [Cop+Adv] + 0ProN_{Dat} + Cl{Da + V_{Sub}}** π.χ.

POTREBNO joj je DA se izvuče iz svega i malo odmori.

NEOPHODNO mi je DA razgovaram s vama.

JASNO mu je DA nije u pravu.

- **V_{Pers} + 0ProN_{Dat} + N_{Nom}** π.χ.

TREBAJU nam vaše usluge.

NEDOSTAJALO mi je njegovo iskustvo i mudrost.

Ne PREOSTAJE ti ništa drugo.

- **V_{Pers} [Cop+Adv] + 0ProN_{Dat} + N_{Nom}** π.χ.

Niko vam više nije POTREBAN (sad sve možete sami).

Vama je sigurno POZNAT gospodin Jovanović.

PUT mu je bio sasvim PREGLEDAN (i mogao je slobodno da obilazi).

Η Δοτική – Dativ (7/19)

- Έκφραση υποκειμενικής εντύπωσης ή αξιολόγησης

- **V_{Impers} + 0ProN_{Dat} + Cl{Da + V_{Sub}}** Π.χ.

ČINI mi SE DA to nije dobro.

IZGLEDA mi DA je ovde posredi neka greška.

UČINILO joj SE DA ga je videla.

Nije to ona. PRIVIĐA ti SE / PRIČINJAVA ti SE. [PRIVIĐA ti SE / PRIČINJAVA ti SE DA je to ona.]

- **V_{Impers} [Cop+Adv] + 0ProN_{Dat} + Cl{Da + V_{Sub}}** Π.χ.

KASNO mi je DA krenem tek u deset.

RANO ti je DA odeš već u osam.

VREME mu je DA se oženi.

- **V_{Pers} [Cop+Adv] + 0ProN_{Dat} + N_{Nom}** Π.χ.

SUMNJIVA mi je tvoja iskrenost.

Η Δοτική – Dativ (8/19)

- Έκφρασης Μοναδικότητας

- $N_{Nom} + V_{Pers} + 0N_{Dat}$ π.χ.

Leva strana ODGOVARA desnoj strani.

Taj poklopac ODGOVARA toj kutiji.

- $N_{Nom} + V_{Pers}[Cop + Adj] + 0N_{Dat}$ π.χ.

Kvadrat nad hipotenuzom JEDNAK je zbiru kvadrata nad katetama.

Skup A EKVIVALENTAN je zbiru skupova B i C.

- Έκφρασης Ονόματος, Έτους, Επίδοσης π.χ.

Ime mu je Marko.

Dvadeset joj je godina.

Ona je sjajna. Nema joj ravne!

Η Δοτική – Dativ (9/19)

- Κατηγορηματική δοτική $N_{Nom} + V_{SemiCop} + Compl(N_{Dat})$
  - $V_{SemiCop} + 0N_{Dat}$ Π.Χ.

Zelena salata pripada zeljastim biljkama.

Prisustvovao je sastanku.

Jedan povređeni putnik podlegao je povredama.
[Jedan povređeni
putnik je preminuo.]

Η Δοτική – Dativ (10/19)

- ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ - Άμεση Δοτική $V_{\text{Tranz Dir}} + D_{\text{Obj}} + I_{\text{Obj}}(N_{\text{Dat}})$

- $V_{\text{Tranz Dir}} + 0 N_{\text{Ak}}/C_{\text{Iobj}} + 0 N_{\text{Dat}}$ Π.Χ.

Čestitao je rođendan bratu i poklonio mu je knjigu.

Donela je penziju roditeljima i spremila im je ručak.

Obećao je prijatelju DA će uskoro vratiti dug.

- $V_{\text{Tranz Dir}} + 0 N_{\text{Ak}} + \text{Prema } N_{\text{Dat}}$ Π.Χ.

Osećala je ljubav PREMA njemu.

Pokazivao je poštovanje PREMA roditeljima.

Izrazio je nepoverenje PREMA svima.

Η Δοτική – Dativ (11/19)

- ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΔΟΤΙΚΗ **V_{Tranz Dir} / N_{Dir} / Adj_{Dir} + Compl(N_{Dat})**

- **N_{Dev} (V_{Tranz}) + ON_{Dat}** Π.Χ.

Ova ukusna salata je odlična DOPUNA jelima od krompira.

Pravoslavna crkva bila je uvek duhovni oslonac i PODRŠKA Srbima u rasejanju.

Nije lako odrediti šta je UZROK takvoj pojavi.

- **V_{InTranz} / Vse_{InTranz} / N_{Dev} + ON_{Dat}** Π.Χ.

Divila mu se i čudila mu se u isto vreme.

Veoma je doprinšla njegovom uspehu.

Prilagodio se okolnostima i nije se žalio.

- **Vse_{InTranz} / N_{Dev} + Prema N_{Dat} + Det_{Qual}** Π.Χ.

Odnosio se PREMA njoj veoma lepo.

Ponaša se PREMA roditeljima s ljubavlju i poštovanjsm.

Njegov odnos PREMA njoj bio je veoma lep.

- **Vse_{InTranz} / N_{Dev} + Ka N_{Dat} + Π.Χ.**

Bio je ambiciozan i uvek je TEŽIO KA uspehu u karijeri.

Odlikovalo ga je STREMLJENJE KA slobodi i pravdi.

Bio bi to KORAK KA demokratiji.

Η Δοτική – Dativ (12/19)

- **Adj / N_{DeAdj} + 0 N_{Dat}** Π.Χ.

Jovan je ODAN i PRIVRŽEN roditeljim.

Po naravi je SLIČAN bratu.

Uvek Je bio SKLON piću.

- **Adj / N_{DeAdj} + Prema N_{Dat}** Π.Χ.

Jovan je DOBAR i PAŽLJIV PREMA svima.

Bio je NEMILOSRDAN PREMA svakome ko mu se suprotstavi.

STROG je, ali PRAVEDAN PREMA đacima.

- **N + 0 N_{Dat}** Π.Χ.

I tu je bio KRAJ nevoljama.

STOP pljački i bezakonju!

Η Δοτική – Dativ (13/19)

- Κτητική Δοτική **N + Det_{Poses} (ProN_{Dat})**

BRAT mu se razboleo. [Njegov BRAT se razboleo.]

- **N_{Nom} + 0 ProN_{Dat} + V** π.χ.

RODITELJI su mu se razveli

- **V_{Tranz} + N_{Akuz} + 0 ProN_{Dat}** π.χ.

OČI joj ispija daljina. (S. Selenić)

- **Cop + N_{Nom/Padež} + 0 ProN_{Dat}** π.χ.

To mu je NOVI AUTO.

Ja sam mu SESTRA, a to mu je BRAT.

Njeno lice mu je stalno PRED OČIMA.

- **V + N_{Padež} + 0 ProN_{Dat}** π.χ.

Svako jutro ulazila mu je U SOBU i donosila kafu.

U GLAVI su joj se rojile svakakve misli.

Η Δοτική – Dativ (14/19)

- Χωρική Δοτική ή Δοτική της Καθοδήγησης

$N_{\text{Subj}} + V + \text{Det}_{\text{Spac Dir}} (N_{\text{Dat}})$

$V_{\text{Tranz}} + N_{\text{Obj}} + \text{Det}_{\text{Spac Dir}} (N_{\text{Dat}})$

- **N + V + Ka/Prema N_{Dat}** Π.Χ.

Išli su zajedno KA / PREMA izlazu.

Plivao je KA / PREMA suprotnoj obali.

Oprezno je pošao KA / PREMA svojim kolima.

Panično su pojurili KA / PREMA vratima.

- **N + PriV + 0 N_{Dat}** Π.Χ.

U sumrak su se PRIBližavali gradu kada su ugledali čudan prizor.

PRlstupio je katedri i obratio se profesoru.

PRImakao je stolicu ogradi da bi mogao bolje da vidi.

PRIšao je prozoru i duboko uzdahnuo.

- **N + V + Ka/Prema N_{Dat} / 0 N_{Dat}** Π.Χ.

Okrenuo je glavu PREMA publici i glasno rekao ...

Vrhovi planina uzdižu se KA nebu.

Nagnuo se PREMA njoj i nešto joj šapnuo.

Okrenuo se prozoru i ućutao.

- **N + V + Nasuprot N_{Dat}** Π.Χ.

Sedeo je za stolom NASUPROT predsedniku vlade.

Η Δοτική – Dativ (15/19)

- Οργανική Δοτική ή Δοτική του Μέσου
- Ag + V + Det_{Instr} (N_{Dat})
  - Ag/Pseudo_{Ag} + V + Zahvaljujući N_{Dat} π.χ.

ZAHVALJUJUĆI novim lekovima danas se mogu lečiti i neka teška oboljenja. [UZ POMOĆ novih lekova danas se mogu lečiti i nska teška oboljenja.]

ZAHVALJUJUĆI humoru čovek može prebroditi i najteža iskušenja. [UZ POMOĆ humora čovek može prebroditi i najteža iskušenja.]

Η Δοτική – Dativ (16/19)

- Δοτική της Αιτίας V + Det_{caus}(N_{Dat})
  - V + Zahvaljujući N_{Dat} Π.χ.

ZAHVALJUJUĆI velikom sadržaju prostih šećera, med je dragocena hrana. [(BAŠ) ZATOŠTO sadrži puno prostih šećera, med je dragocena hrana.]

ZAHVALJUJUĆI znanju stranih jezika, lako se snalazio u svetu. [(BAŠ) ZATO ŠTO je znao strane jezike, lako se snalazio u svetu.]

Η Δοτική – Dativ (17/19)

- Δοτική των Κριτήριων V + Det_{Osnov/Kriterij}(N_{Dat})
  - **V + SAGLASNO / SHODNO / SLEDSTVENO / PROTIVNO + N_{Dat}** Π.Χ.

Finansijska sredstva se koriste SAGLASNO odredbama Statuta.

SHODNO odredbama Ustava, predsednik države ima ovlašćenje da...

Vlast je postupila PROTIVNO Zakonu o osnovnim ljudskim pravima.

Η Δοτική – Dativ (18/19)

- Δοτική Παραχωρητική V + DetConces(N_{Dat})

- **V + UPRKOS / PROTIVNO N_{Dat}** Π.Χ.

Avion je poleteo UPRKOS magli. [Avion je poleteo IAKO je bila magla.]

UPRKOS teškoćama, uspeli smo da završimo posao na vreme. [IAKO je bilo teškoća, uspeli smo da završimo posao na vreme.]

UPRKOS svim nastojanjima, nisam uspeo da privolim sebe na takvu vrstu reda. (D. Albahari) [IAKO sam se veoma trudio, nisam uspeo...]

Besan na paniku koja me PROTIVNO mojim željama obuzima, ipak znam da u mojoj glavi ne postoji ništa umirujuće... (S. Selenić) [Besan na paniku koja me, IAKO to nisam želeo, obuzima...]

Η Δοτική – Dativ (19/19)

- Δεοντολογική Δοτική. UPITNA REČ / EKSKLAMATIV + V + ProN_{Dat} Π.Χ.

Kako si mi? Šta mu radiš?

Ala si mi porastao!

Što si mi danas lepa!

Eto ti ga sad!

Nešto si mi ubledeo. Da nisi bolestan?

Što si mi tako tužan?

I to mu je neki fudbaler! Ne može da da gol iz penala!

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

